

آموزش متوسطه

مدرسه عالی شهید مطهری

به نام خداوند بخشنده مهربان

امتحانات هماهنگ نوبت اول دبیرستان‌های علوم و معارف اسلامی شهید مطهری (ره)

دبیرستان:	سال تحصیلی: ۱۴۰۳-۱۴۰۲	نام درس: علوم و فنون ادبی ۳
پایه: دوازدهم	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۱۶	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی:	شماره دانش آموزی:	نمره:
---------------------	-------------------	-------

ردیف	تعداد سؤالات: ۳۱	صفحه: ۱ از ۴	بارم
	تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴نمره)		
۱	کدام یک از جملات زیر درست و کدام نادرست است؟ الف) نمایش نامه نویسی نوع ادبی جدید در ایران به شمار می رود و با این شکل غربی اش در ادب کهن سابقه ندارد. ب) نشاط اصفهانی از نظر قصاید بلندی که دارد در بین هم روزگاران خود تاحدی کم نظیر است. ج) مفهوم آزادی در سخنان شاعران و نویسندگان این دوره بنیادی ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان گردید. د) داستان باستان از آثار محمدباقر میرزا خسروی است.	۱	
۲	هر یک از ویژگی های زیر مربوط به کدام شاعر دوره بیداری است؟ الف) وی سردبیری روزنامه مجلس را بر عهده داشت و دیوان او شامل قصاید، ترجیع بندها و مسمط هایی است که بسیاری از حوادث و اوضاع آن روزگار را بیان می کند. ب) به دلیل جسارت و بی پروایی در بیان اندیشه های سیاسی اجتماعی و وطن پرستانه اش پیش از آنکه به اوج شکوفایی برسد به دست رضا خان ترور شد. نمایشنامه «ایده آل» از اوست.	۰/۵	
۳	چرا شاعران دوره بازگشت به پیروی از اسلوب کهن پرداختند؟	۰/۵	
۴	به چه دلیل تحقیقات ادبی و تاریخی در دوره مشروطه جاذبه ای نداشت؟	۰/۵	
۵	در جاهای خالی واژه مناسب بنویسید. الف) از بارزترین شاخصه های زبان شعر عصر بیداری ..... است. ب) نثر فارسی حتی پیشتر از شعر فارسی در دوره بیداری قید و بندهای ..... کنار می گذارد.	۰/۵	
۶	کدام گزینه در بردارنده سطح فکری شعر دوره بیداری هست؟ الف) نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون تغییر کرد و از کلی نگری و ذهنیت گرایی به جزئی نگری و عینیت گرایی تغییر کرد. ب) نوگرایی، تجدد خواهی و آزادی طلبی با هدف تاثیر بر مردم گسترش یافت. ج) دشمنی با استبداد و استعمار یکی از موضوعاتی بود که در روزنامه نویسی بسیار مورد توجه قرار گرفت.	۰/۵	
۷	واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) از معروف ترین نویسندگان و سیاستمداران بزرگ این دوره است که علاوه بر خدمات و اقدامات بزرگ سیاسی، در ادبیات نیز موثر بود. (ناظم الاسلام کرمانی - قائم مقام فراهانی)	۰/۵	

بارم	ردیف
------	------

	ب) از شاعرانی بود که به اصطلاحات موسیقی عامیانه و واژه های فرنگی روی آوردند. (میرزاده عشقی - عارف قزوینی)																										
	موسیقی شعر (۶نمره)																										
۰/۵	وزن کدام بیت ناهمسان است؟ علت ناهمسانی بیت مورد نظر را بنویسید. الف) به حسن و خلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد ب) دلم سر به هامون رها می پسندد / سرم بالش از صخره ها می پسندد	۸																									
۲	پایه های آوایی، نشانه های هجایی و وزن بیت زیر را در جدول قرار دهید. « آتش حب الوطن چو شعله فروزد / از دل مومن کند به مجمره اسپند »	۹																									
	<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>پایه های آوایی مصراع اول</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>نشانه های هجایی مصراع اول</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>پایه های آوایی مصراع دوم</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>نشانه های هجایی مصراع دوم</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>وزن</td> </tr> </table>					پایه های آوایی مصراع اول					نشانه های هجایی مصراع اول					پایه های آوایی مصراع دوم					نشانه های هجایی مصراع دوم					وزن	
				پایه های آوایی مصراع اول																							
				نشانه های هجایی مصراع اول																							
				پایه های آوایی مصراع دوم																							
				نشانه های هجایی مصراع دوم																							
				وزن																							
۰/۵	برای بیت زیر کدام وزن ترجیح دارد؟ چرا؟ «همت طلب از باطن پیران سحر خیز / زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند» الف) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن ب) مستفعل مستفعل مستفعل مستف	۱۰																									
۰/۲۵	کدام گزینه با مصراع « تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین » هم وزن است؟ الف) باز این چه شورش است که در خلق عالم است ب) از در درآمدی و من از خود به در شدم ج) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند د) چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست	۱۱																									
۰/۵	وزن سومین پایه آوایی در بیت زیر چیست؟ اگر چه حسن فروشان به جلوه آمده اند کسی به حسن و ملاحظت به یار ما نرسد	۱۲																									
۱	در کدام یک از ابیات زیر هر سه اختیار شاعری زبانی به کار رفته است؟ جای دقیق هریک را مشخص کنید. الف) خلد گر به پا خاری آسان بر آید / چه سازم به خاری که در دل نشیند ب) گر از این منزل ویران به سوی خانه روم / دگر آنجا که روم عاقل و فرزانه روم	۱۳																									
۰/۲۵	در کدام یک از واژگان بیت زیر مصوت بلند «ی» همواره کوتاه تلفظ می شود؟ به دست دل گیاهی جز گل رویت نمی روید / من این زیبا زمین را آزمودم میهن ای میهن	۱۴																									
۰/۵	نمونه زیر به صورتی که بین دو کمانک تقطیع شده است با کدام نوع اختیار شاعری مطابقت دارد؟ - نیاز من (_ _ _ U)	۱۵																									
۰/۵	شاعر در هجای هفتم مصراع اول بیت، از کدام اختیار شاعری استفاده کرده است؟ پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی گوش کشیده است از آن گوش به من نمی کند	۱۶																									

۱	<p>زیبایی شناسی (۶نمره)</p> <p>ایجاز در کدام بیت بیشتر است؟ چرا؟ الف) گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند ب) بهر این فرمود رحمان ای پسر جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد «کل یوم هو فی شان ای پسر»</p>	۱۷						
۰/۵	<p>نوع لف و نشر به کار رفته در کدام گزینه با سایر گزینه ها متفاوت است؟ الف) منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش / من انس به سرو و گل و بادام گرفتم ب) گر دهدت روزگار دست و زبان زینهار / هرچه دانی مگوی هرچه توانی مکن ج) آن نه زلف است و بناگوش که روز است و شب است / و آن نه بالای صنوبر که درخت رطب است</p>	۱۸						
۰/۵	<p>کدام گزینه بیانگر آرایه های بیت زیر است؟ بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می زندگی خواهی / که ادریس از چنین مردن بهشتی گشت پیش از این الف) مراعات نظیر ، تضمین ، تلمیح ، مراعات نظیر ، تضاد ج) لف و نشر ، تضمین ، تضاد</p>	۱۹						
۰/۲۵	<p>تعامل معنایی واژگان بیت زیر کدام آرایه ادبی را به وجود آورده است؟ تا ز باغ خاطرت گل های شادی بشکفد هر چه در دل تخم کین داری به زیر خاک کن</p>	۲۰						
۰/۵	<p>در بیت « بیستون کندن فرهاد نه کاری است شگفت / شور شیرین به سر هر که فتد کوهکن است » هر دو آرایه ادبی ..... و ..... وجود دارد . الف) تلمیح و تضمین ب) تناقض و لف و نشر ج) مراعات نظیر و تلمیح د) تضاد و تضمین</p>	۲۱						
۰/۵	<p>در کدام گزینه دانسته تاریخی در آرایه تلمیح متفاوت است؟ الف) یوسف به این رها شدن از چاه دل مبند / این بار می برند که زندانیت کنند ب) ای پریشان گوی مسکین پرده دیگر کن / پور داستان جان ز چاه نابردار در نخواهد برد ج) عزیز مصر به رغم برادران غیور / ز قعر چاه برآمد به اوج ماه رسید</p>	۲۲						
۰/۷۵	<p>در بیت « اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت / کشیدم از تو کشیدم شنیدم از تو شنیدم » الف) لف دوم و نشر اول را در جدول قرار دهید. ب) نوع لف و نشر را (مرتب/نامرتب) را در جدول بنویسید.</p> <table border="1" data-bbox="167 1377 694 1489"> <tr> <td>لف دوم</td> <td>نشر اول</td> <td>مرتب/نامرتب</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	لف دوم	نشر اول	مرتب/نامرتب				۲۳
لف دوم	نشر اول	مرتب/نامرتب						
۰/۵	<p>در کدام یک از ابیات زیر آرایه تضاد وجود دارد؟ الف) زکوی یار می آید نسیم باد نروزی / از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی ب) ما با تو ایم و با تو نه ایم اینت بوالعجب / در حلقه ایم با تو و چون حلقه بر داریم ج) فرو رفت و بررفت روز نبرد / به ماهی نم خون و بر ماه گرد د) چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش / هیچ دانا زین معما در جهان آگاه نیست</p>	۲۴						
۱	<p>در ابیات زیر بخش هایی را که نشان دهنده آرایه های تضاد و متناقض نما هست را مشخص کنید و برای هر مورد دلیلی ذکر کنید. الف) مجنون که به دیوانه گری شهره شهر است / در دشت جنون همسفر عاقل ما بود ب) شکر ایزد که به اقبال کله گوشه گل / نخوت باد دی و شوکت خار آخر شد</p>	۲۵						

بارم		ردیف
۰/۵	<p>آرایه مشترک ابیات زیر را بنویسید. الف) حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی / من از آن روز که در بند توام آزادم ب) بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / و مرد خواب و خفتی رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن</p>	۲۶
	نقد و تحلیل نظم ونثر(۴نمره)	
۱	<p>متن زیر از قائم مقام فراهانی است با توجه به آن به سوالات پاسخ دهید. «مخدوم مهربان من از آن زمان که رشته مراودت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی» الف) سبک نگارش این متن تقلیدی از کدام کتاب است؟ ب) چرا آثار قائم مقام فراهانی موجب اقبال عامه به نثر گردید؟</p>	۲۷
۰/۵	<p>متن زیر از کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» است: «کارهای میرزا تقی خان از ترتیب وانتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه و عمارت و مرمت خرابی های دیگر که به زودی محال می نمود وهمه در یک دو سال صورت گرفت، گواه و دلیل بزرگی مرد است.» الف) این کتاب اثر کیست؟ ب) کاربرد واژه «قشون» بیانگر کدام ویژگی زبانی این نثر است؟</p>	۲۸
۰/۵	<p>این سروده عارف قزوینی را در قلمرو ادبی بررسی کنید . ذکر دونمونه آستین چو از چشم برگرفته سیل خون به دامان روانه کردم</p>	۲۹
۱	<p>سروده علامه دهخدا را از نظر ویژگی های تاریخی دوره بیداری بررسی کنید . ای مرغ سحر چو این شب تار بگذاشت ز سر سیاهکاری بگشود گره ز زلف زرتار محبوبه نیلگون عماری یزدان به کمال شد پدیدار واهریمن زشت خو حصاری یاد آر ز شمع مرده یاد آر</p>	۳۰
۱	<p>با توجه به بیت زیر از ملک الشعرای بهار به سوالات پاسخ دهید. ای دیو سپید پای در بند / ای گنبد گیتی ای دماوند الف) تلمیح به کار رفته در بیت را توضیح دهید . ب) از نظر ویژگی های زبانی بهار جزء کدام یک از شاعران عصر بیداری است ؟ ج) نام یکی از آثار ملک الشعرای بهار را بنویسید.</p>	۳۱
۲۰	موفق باشید	

